

Abonnement pour un an:

300 piastres

Edition spéciale 300 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

15 Juillet 1925—No 184

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجله

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ه لیرادر .

اداره خانه سی

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمنجی سنه

نومرو ۱۸۴-۱۵ تموز ۱۹۲۵

دائماً قادیان ایله ارکسکدن متشکل طبیعی بر جمعیت محیطنده بولور .
شرق حدودینه کیرنججه بوسیاحک بام باشقا بر جمعیت
ایچنه کیردیکنی حس ایتمه سی ممکن اولاز .

شرق غربدن بیوک بر کرداب ایله آیریشدر . باشنه
سکدیککنز قانین حرکتی بوبوشلنی دولدورمایه باشلامشدر ؛
اون بش سنه اول بویله هپ بر یرده طوبلانوب بر بریمزک
یوزینی کوردردک ، آرقداشجه قونوشماز ممکن دکلدی .
اون اوچ سنه اول رفیقهمله قول قوله کلخانه پارقنده
کنزهممز بر Révolution تأثیری یامیشدی . خارجی
و باطنی ، تورک قادینک دهاها طوغریسی شهرلرده کی تورک
قادینک حیاستنده ترقیه و آزادییه دوغری محسوس بر
تجدد واردر وبو ، بوکون اعتراض کوتورمه یین بر حقیقتدر .
آرتق مصاحبه مزک اصل موضوعنه کیره بیلیرم :

بوندن اون آلتی سنه اول (اجتهاد) ده (قادینلرده
ضایه حیات) اسملی بر ملاحظه نشر ایتمشدم . اوراده
تقریباً شو فکرلر ایلهری سورولمشدی :

حائله ده ، بالنتیجه جمعیتده قادینک رولی ، اودرجه ده
بیوکدره ، که قادینلرک اجتماعی موقع ومقدراتی ، منسوب
اولدوقلری قوملرک وحکومتلرینک اجتماعی موقع ومقدراتی
تعین ایتمک ایچون بر معیار صحیح اوله رق آلتنه بیلیر .

مثلاً ، تودجی برفرانسز حائله سنده قادینک وزوجنک
واولادک حقوق ووظائفی ورفاه حائله یه مؤثر فعالیتلرینک
حصه لرینی مطالعه ایتمک ، بتون فرانسز قومنک روح اجتهاد
عیسینی مطالعه ایتمک دیمکدر . حکومتلر قادینک وضعیت
اجتماعیه سنی تعین امرنده ضعیف بر عامل اولابیلدکلری
حالده ، حکومتلرک اوضاع ورفتاری اوزهرینه ، متراکم
ومتشکرر تأثیرلریله قادین مهم بر عامل اولور .

عملی وفکرلی حیاتده یارینک تورک قادینی

موضوعی اوزهرینه بوندن بر بوجوق آتی اول (استانبول
قادینلر برلکی) مرکزنده صاحب امتیاز طرفندن ویرایش اولان
بو قونفرانس عیناً درج وبونکله . قونفرانسنده حاضر بولونمایان
خاتم افندیلرده بوحرارتلی وخیرکارسوزلری ایشیتدیرمه یی استهداف
ایدیوروز . امید ایدرز ، که یومی رفیقلمزدن بعضیلری بوقونفرانسی
موضوع بحث وقسماً ویاتماماً استنساخ ایدرک سامعلری وعبرت
بیلری چوغالتیر ، فایتلی فکرلرک توسعنه خدمت ایدرلر .

خاتم افندیلر

مصاحبه یه باشلامدن اول تورک قادینلر برلکی ریسه سی
نزیه خاتم افندییه ومحترم آرقداشلرینه تشکر ایتملیم .
مملکتهمزده قادین حرکت فکریه سنک بر نویسنی تشکیل
ایتدیکنر . اجتهادکمدیر فکریلری آره سننده شودستوریده
اوقورسکنز : شرقی غربک دوننده بر اقانک مهم عامللردن
بریده شرقده قادینک وضعیتدر .

بوفورمول فرانسزجه شوصورنله افاده اولونمشدر :

Un des principaux facteurs qui placent
l'orient au-dessous de l'occident est la si-
tuation de la femme en Orient.

انکلتزمه ، فرانسه ، ایتالیا ، مجارستان ، آلمانیا ، آوستریا ،
اسپانیاه ، فلمنک ، اسوچ ، نوروچ ، پولونیا الخ مملکتلرنده
حق بالقان حکومتلری طور اغنده برسیاحت اجرا ایتسه .
کنز بو مملکتلرک اجتماعی سیالری آره سننده بیوک برفرق
کورمزسکنز ؛ مثلاً (میلانو) نک ایشلاک برجاده سننده
کوزینی قاپایان بر آدام ، ممکن اولسه ده ایکی ثانیه صوکره
(لیون) شهرینک عینی درجه ده ایشلاک برجاده سننده
کوزینی آچسه منظرنده بیوک برفرق حس ایتمز ، کندیسینی

نهوك چيچكي، ملكي و ملكهسي اولاراق قالماسي ممكن ارلديغي زمانلر شهه سزحائه ايچون مفكوره وي زمانلردى، كيتدكجه شدت كسب ايدن حيات مجادلهسي، قادينلري ده ار ككلرله برابر مجادلهيه كيرشمهيه مجبور ايتمهيه باشلايلى خايلى زمان اولمشدر. مدنيتك بو طرز انكشاسنى اييى فناى بونى بورانه مناقشه ايتك ممكن دكلدر. بز بر امرواقى دريش ايدىوزر. ضرورى و باشقا دورلو اولماسى غير ممكن حادثلر حضورنده ملاحظلر درميان ايتمهك زمان ضايع ايتمهك باشقا برتيجاسى اولماز. قادينك بتون وارلغى خانه سنه، چوجوقلرينه حصر ايدم بيلمهسي، خانه خارجه ندمكى فعاليتي منحصر آرككه براقاسى ممكن اولسه يدى محقق داها خيرلى اولوردى. فقط جمعيت بزيان طبعي سنى محافظه ايدم بيلمك ايچون قادينك آناتق وظيفه سنك وعائله ريشه لى رولنك اك يوكسك وظيفه طبعيه و اك غالب رول طائفاسى لازمدر. بو يولده كى تنى لرك اصابت و قوتى نه اولورسه اولسون بوكون قهار و ذى شوكت حقيقت شودر، كه قادين معيشت غوغاسى ايچون همان همان ار كك قادر مسلح بولونماق مجبور بتمدهدر. قادين حر و مستقل اولاجاق. و حرريت و استقلالنى محافظه ايچون حيات مجادله سنه مقتضى سلاحلرله مسلح بولونا جاقدر. قادينك بوضوئله حاضر لائماسى سايسنده فتح ايتديكى موقع شرفك يوكسكلىكنى كورمك ايچون شمالى آمريقيه برنظر عطف ايتك كافى در.

(يكر منجى عصر ك فجرنده) عنوانلى كتابك مؤلفى و بنم ايلك مرشد م اولان دوكتور Buchner قادينيه تخصيص ايتديكى بر مبحثده بويكى عالمى شويله تصوير ايتمشدر: «قادينك حرريت و استقلالنه معارض اولانلره اك ملازم جواب اولاراق شمالى آمريقتاي كوسترمه لى در. اوراده قادينيه حرمت صوك درجه دهمدر. قادينلر اوراده مطالبه و مدعا تالرينك بيوك بر قسمنى الله ايتمشدر؛ مبعوثان مجلسنه اعضا انتخاب ايدر و كنديلري ده. ملت مجلسنه اعضا انتخاب اولونه بيليرلر. بونلر ك ناظر دخی اولابيله جكلرى شهه سزدر.» حرثلري اعتباريله آنغولواسق سونلره ياقين اولان دايمارقه ملت مجلسنده اوچ قادين اعضا واردر. بونلر دن برى كچن سنه استانبوله كلدى بنده كزله كوروشدى. Mathilda

ديپلوماسى طالمنده بر آز جناسلى بر معنا ايله Cherchez la femme تعبيرى اجتماعى حادثه و حياتده، وقور بر معنا ايله، ذى حكم قالماقدهدر.

قادينلر نه جبر اعلايى، نه تهلسيقوي اختراع ايتمش دكلدر. فقط قادينلر بونلر ك جمله سندن داها بيوك، برشى ابداع ايدرلر: دنيا ده اك بيوك، اك يوكسك اثر، اونلر ك ديزلري اوزه رنده وجوده كلير: عفيف و فضيلتمند بر قادين، عفيف و فضيلتمند برارك. اكر كنج قيز اينى يتيشدير ليش ايسه كنديسنه بكمزه بك اولادلر يتيشديرر بواثر ايسه جهانك اك بيوك شاه اثرى اولور.

حقيقى و يوكسك معناسيله بر انسان ندر؟ جنس لطيفك كزیده شاعر لرندن مادام (بره سانس) بوسواله اك كوزل جوانى ويرمشدر:

Etre homme, le sais-tu ? ce n'est pas peu de chose

C'est être patient, c'est être juste et fort
C'est vouloir, c'est aimer à toute noble cause,
C'est donner en entier, sa vie et son effort.

C'est employer sa force à servir la faiblesse,
C'est souffrir, c'est lutter avec les opprimés,
C'est vouloir relever tout ce que l'on abaisse,
C'est porter dans son cœur tous les déshérités.

انسانى و انسانلى بويله آكلاماق اينى آكلاما قدر كنج قيز بر چيچكدر، قادين بر ميوه در؛ اكر ميوه فنا ايسه اونك بروقت بر چيچك اولمش اولماسندن نه خاطره قالير.

اون آلتى سنه اول (قادينلر ده غايه حيات) مقاله سنده تقريباً بونلري سويله مشدم و غينا شو سطرلري علاوه ايتمشدم. بر قادين دن بالخاصه شو دورت خصلت بلكه بيلير: ۱ يور كنده فضيلتك ير طوئماسى.

۲ ناصيه سنده ادب و تواضعك پارلاماسى. ۳ دوداقلرنده حلم و شفقتك، كوزلرنده بصيرت و فراستك متبسم اولماسى.

۴ اللرينى ايش مشغول ايتمهسي. بوكون بوضو كنجي خصلت اوزه رنده توقف ايتمه لى ز و بو طريق ايله مقصود مذك قلبكاهنه ياقلاشا جازن: قادينك اوينه، چوجوقلرينه حصر حيات ايتمهسي و

دولت خدمتگرنده ۱۱۷,۰۰۰

اخراج [معدن استحصالاتی] صنایعنده ۵,۶۲۱

صيد بحری ونهریده ۵۳۵۰

شوبر قاچ: رقم تورک قادینه ، قادینک غربده کنديسینه
آچش اولديغی فعالیت ساحه سنک نه قادیار کنیش اولديغی
کوسترمه یه کافی در .

کرك قادینلر من ، کرك ارککلر من ایچون امتثال
مثاللری شمالی آمریقاد و اوروپا نك آنغلو ساقسون حرثی
ایله یاشایان شمالی مملکتلرنده کوروپورز . لاتین حرثی
صفت مابه التجیزی ، فردک نقطه استنادینی کندي نفسنه
دکل ، منسوب اولديغی جماعته قویماق اولان لاتین حرثی
متحکم و محکومدر .

آنغلو ساقسون حرثجه :

« هر فرد کندي عالمک پادشاهیدر »

لاتین حرثی بونی قبول ایتمز ، او :

« فردلر یوق ، جمعیت وار »

سن بن یوغز ، بز وارز . » [۱]

دیر . اساسی بره نسیپ لرندن بری بوییتده نظم و اجمال
ایدیلن بو حرثک مالککری داهادوغروسی مملوککری اولان
قوملر ، ابدی بر فقر و اغتشاشه وضعفه محکومدرلر . جنوبی
آمریقا حکومتلری ، جنوبی ووسطی اوروپا ، بالقانلر ،
یونانستان ، اسپانیا ، فرانسه ، ایتالیا ، الخ عینی تمضی
اجتماعی زمره سنه داخلدرلر . بومملکتلر ، داخلی و سیاسی
مجادلهلر ایچنده ضعف و فقره و آنارشیه دوغرو و کیدرکن
شمالی آمریقا و شمالی اوروپا ملت و حکومتلری : هوللاند ،
اسوج ، نوروج الخ آسایش و بوللق ، و نور ایچنده
یاشامقده درلر .

خاتم افندیلر بو عمومی و داغینیق نظرلرک مقصدینی
خلاصه ایتمه لی یز : دنیا ، بالخاصه جهان حربندن صوکره ،
عظیم برتحول و حتی عظیم برانقلاب ساحه سنه داخل اولمشدر .
ملتلر ، یارم عصر اولکی و حتی حرب عمومیدن اولکی
قواعد و شرائط حیاتیه ایله یاشاماق امکانتی غائب

[۱] ضیا کوک آل بک مرحوم بو حرثی بوضوئرله ترجمه و نظم
ایتمش و بنمسه مشدی و مملکته و بالخاصه کنجلمرزه بو بره نسیپی
تلقیق ایتمکده ایدی .

Hauschultz اسمنده اولان بو مبعوئه خانمله ملاقاتمزی
بو بو محترم خانمک رسمنی ۱۶۹ نومرولو (اجتهاد) ده
بولورسکنز . دانیارقهنک معارف ناظری الیوم برخاتم درکه
آدی Frau Nina Bang در . اوراده قادینلر یالکزر
ضابط و راهب اولامازلر . دیگر خدمات دولتک کافه سنی
درعهده ایدیلیرلر . شمالی آمریقاد فعالیت بشریه نك
هیچ بر شعبه سی بوقدر ، که اوراده قادینک نماینده سی بولونما سین
شمدی بر آز اسکیمش اولان بر ایستاتیسکیک نظرأ [یکرمی
سنه اول] شمالی آمریقاد قادین اولارق ۱۲۰ آووقات
۱۶۵ واعظ ، ۳۲۰ ادیب ۵۵۸۴ غزته چی ۲۰۶۱ آریتست ،
۲۰۰۰ اجزاجی ۲۴۳۸ طیب ، ۱۳۳۸ موسیقی شناس
۲۱,۰۷۱ محاسب [بوخ هالتهر] ۱۴۴۶۵ تاجر ۱۶۰,۰۰۰
معلم ۲۴ الی ۳ بیک مأمور . بوضوک رقک آزلنی اوزهرینه
نظر دقتکزی جاب ایدرم . المزده بولنان ایستاتیسکیک
تاریخ نشرندن بری یوقاریده کی رقلر یوکسلمشدر .

داها ۱۸۷۷ تاریخنده روسیاده ۶۹۸ طیبه واردی .
انکلترده معلملرک مقدار ی معلملر مقدارینک اوچ مثیلیدی .
۱۸۸۱ ده انکلترده ۱۲۰,۰۶۰ معلمه واردی . اخیرأ
پروفه سسور (دووی) شهر مزه کلشدی ، کنديسیله کورو شمک
بختیار لغنه نائل اولدم . « و معارفکیزک توسیعی معلملرکیزک
تکثیرینه وابسته در ، بز معلملر دن زیاده معلملر دن
استفاده ایدیورز » دیدی .

یوک ، ایپک ، پاموق فابریقه لری ارکک دن زیاده قادین
قوللرندن حیات آلیر .

فرانسه ده Ministère du Travail ک یعنی مساعی
نظارتک بوندن اون سنه اول نشر ایتمیکی بر ایستاتیسکیک
نظرأ ملی مساعیه اشتراک ایدن قادینلرک عددری یکونی
۷,۶۹۳,۴۱۲ اولاراق کوسته ریلشدر . بونلر مختلف
۳,۴۱۷,۰۴۷ مؤسسه ده صرف مساعی ایتمکده درلر .
شووجهله ۹ شعبه یه انقسام ایدیورلر .

زراعت و اورمان ایشلرنده : ۳,۳۲۴,۶۶۱

صنایع کیمیویه ده ۲,۲۵۴,۳۰۹

حائله و اشخاص خدمتگرنده : ۸۷۰,۰۰۰

تجارت بانقه ، تماشا امورنده ۷۷۰,۰۰۰

دوقورلق ، آووقات لقی کی حر مملک اربابی ۱۹۲,۰۰۰

پیشیرمکدن ، چوجو غنک ، زوجنک ، کندى گندیسنک
چاشیرلرینی وحتی هر کونلك البسه لرینی دیکمه یی بیلمکدن ،
سفره تنظیمندن ، نهوك هر دورلو ایشندن باشلا یاراق ،
خارجك ازيجی مشاغلیله یورغون و دارغین کلن زوجنک
روحنه برکوثر موسیقی صوناراق ، دیکلندیرمه یه ، نشئه .
لندیرمه یه ، (بهت هوفن) ک صوناتلرندن برینک آهنگ
دهایسیله متواضع خانه نك نسبی نی اورپرتمه یه قادر عملی ،
فکری ، حسنی علم و هنرلرله مجهز اولمالیدر . بیوک آداملری
بیوک آدام یاپان بیوک آنالردر .

بیوک زوجلرک بیوکلیکلرینی هر حالده احیا ایدن
بیوک زوجهلردر

Les grandes Mères ک M de Lescur و
Les grandes Epouses آدلی ایکی کتابی واردر . بونلری
او قومانی خانملر مزه چوق توصیه ایدرم . بیوک (کوته) نك ، بیوک
Guyau نك والدلری درک بونلر دایلك مشعله اولمشلردر .
یمک پیشیرمه یی بیلمه مکله مفتخر تورک خانملرینه راست

کلام ، دیکیش نامه ، اداره یتیه نامه هیچ برشی
آکلاماد بقرلینی بر مزیت و نجات اثری اولاراق ایللری
سوردهن تورک خانملری کورد . نجات دیدمده خاطر مه
کلدی . ۱۹۰۳ سنه سنده و یانه ده تورکیاسفارت طیبی اولاراق
بولونیورد . امپراطور فرانسوا ژورژ فک حفیده سی
آرشی دوشهس (والهری) تزویج اولونیوردی . ازدواج
مراسمنک اون کون تأخیر ایدیلدیکنی او کره نجه سبب نی
صوردم . نه جواب آکسهم بکیر سکز . « آرشیدوشهس
حضر تارینک طبخ حقنده کی معلومات عملیه و نظریه سی
ناقص ایش بواون کون ظرفنده بو خصوصده کی نواقصنی
اکمال ایده جک ! » دیدیلر و علاوه ایتدیلر . « بزده اک
کوچوک عائله قیزندن امپراطور پچله قادار ازدواج ایتدیکلری
زمان بر خانه نك بتون ایشلرینی و چورابندن شاپقه سنه
قادر ملبوساتنک کافه سنی کندی الیه طوقومانی ، ییچی ،
دیکمه یی ، یاپانی بیلمه لی در . بر قیزک اک معتنا جهازی
کندی الیه یاپدینی اشیا و لوازمی در . »

خام افندیلر دوغروندن دوغرویه حیاتدن آلدیغ بو
مثال او قادر بلغدر ، که بو مثال الیه ، خایلی اوزامش
اولان بو صحبت مزه نهایت ویریورم و سزی بو مثالک
شامل و محیط معناسنی ملاحظه یه ترک ایدیورم .

ایتمشلردر . مششوم و احمق حرب عمومی ، عرق بشرک
اک کزیده افرادندن یکر میلین جان محو ایتمشدر .
معظم عائله بشر بوقدر اعضا غائب ایدنجه ، بتون احتیاط
اغدیله و لوازمی صرف ایتش بولونجه مظلم و مضطرب
بر وضعیت دوشمشدر . هر ملت مادی و معنوی فعالیتنی
ایکی مثلنه ، اوچ مثلنه چیقارمالی در . یاریم عصره یاقین
بر مدتنبزی بومملکتک فکری عمله لکنی ایتش اولمانک
ویردیکی بر صلاحیت ایلله سوله یورم :

همشیره لر مز ، قیزلر مز اولان و یارینکی تورک نسلنک
آنالری ، مربیه لری ، معلملری اولاجاق اولان خام
افندیلر قانع اولمالیلردر ، که اک طبیعی و قدسی وظیفه لری
آنا اولما قدر ، قادین آنا [*] اولما قدر . حر و مستقل
اولما قدر . بوقناعتک سوقیله در ، که ۱۰ حزیان ۱۹۱۵
تاریخنده (ییچی یوردی نك) زیارت دفترینه شو سطرلری
یازمشدم :

قادینلر مز ارککار مزله بر قدمه حقوق اوزده رنده
بولوناجاق قادر حر و مستقل اولما دجه حر و مستقل ملتله
آره سنده موقع مز اولما یاجا قدر . حقیقی حریت و استقلال
اقتصادی حریت و استقلال ایلله بسیله نیر . بو اعتبار
ایلله بزده شیمدی یه قادر قادین موجودیت حقیقیه
ایلله موجود اولما مشدر ؛ بو نقطه نظر دن در ، که شرق
ایلله غرب آره سنده کی فرق برینک قادینسز
دیکرینک قادینلی جمعیت اولما سیدر دیمک فاجع
بر دوغر و لقله دوغرودر . تورک قادینه ، بد طالع
مسلمان قادینه بر استقلال آدیعی آتدیران بو
مؤسسه بر معبددر ،

یارینک تورک قادینی عملی و فکری خصلتلرله مجهز
اولمالیدر . عندالحاجه صوغان صویماقدن ، بر یمورطه
[*] ۱۷۶ نومرولی (اجتهاد) ده (قادین و تیمورلنک) عنوانی
پک مهم و قیمتدار مقاله ایلله ۱۸۲ نومرولو (اجتهاد) ده (قادین
و کوستا و لوپون) عنوانی ملاحظه لری ده اوقویک .